

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 1 вересня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Верховенство права та проблеми його реалізації
Викладач (-і)	Андріюк Володимир Володимирович, доц., к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права
Контактний телефон викладача	Андріюк Володимир Володимирович (0342) 596133
E-mail викладача	Андріюк Володимир Володимирович volodymyr.andriiuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/графлджєік-індивідуальної-роботи/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження змісту та структури індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є історико-правові, теоретико-методологічні та практичні проблеми верховенства права в контексті його реалізації в сучасному світі загалом та в Україні зокрема.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія та теорія верховенства права; 2. Основні вимоги принципу верховенства права та проблеми їх реалізації. <p>Верховенство права та проблеми його реалізації є однією з вибіркових навчальних дисциплін освітньо-професійної підготовки магістрів зі спеціальності 081 «Право», що вивчається протягом одного навчального семестру і має на меті формування сучасної позитивної правосвідомості майбутніх правників, що базується на осмисленні права не тільки і не стільки як інструменту державної політики, а як духовного феномену, що опирається на віками вироблену систему людських цінностей і сам ці цінності утверджує, як антипод свавілля, зокрема з боку держави, її органів та посадових осіб.</p> <p>Сучасні умови становлення громадянського суспільства, побудови правової держави, утвердження принципів демократичного суспільства в Україні, удосконалення національного законодавства, реформування усіх сфер життєдіяльності українського суспільства передбачають формування, розвиток і закріплення нового юридичного мислення, правового світогляду, правової культури, в тому числі і високої професійної культури юриста, що немислиме без вивчення історико-правових, теоретико-методологічних та практичних проблем верховенства права в контексті його реалізації в сучасному світі загалом та в Україні зокрема.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни “Верховенство права та проблеми його реалізації” є формування сучасної позитивної правосвідомості майбутніх правників, що базується на осмисленні права не тільки і не стільки як інструменту державної політики, а як духовного феномену, що опирається на віками вироблену систему людських цінностей і сам ці цінності утверджує, як антипод свавілля, зокрема з боку</p>	

держави, її органів та посадових осіб.

Основними цілями вивчення дисципліни “Верховенство права та проблеми його реалізації” є утвердження в свідомості і стилі правового мислення студентів уявлень про верховенство права як загально гуманістичну цінність, яка стоїть на стороні прав і свобод людини, здатна «приборкати» владу, захистити людину від її волюнтаризму, забезпечити стабільність і динамізм в умовах глобалізованого світу; озброєння студентів методологією пошуку права в складних юридичних ситуаціях, засобів і способів забезпечення його верховенства; формування в студентів навиків вільної орієнтації в міжнародно-правових документах для забезпечення прав і свобод людини та верховенства права в Україні; формування навиків впевнено відшукувати правильні рішення у правових спорах на основі верховенства права, вміло використовуючи Конституцію, міжнародні документи та рішення Європейського Суду з прав людини, інші нормативні матеріали; застосовування вимог верховенства права при вирішенні конкретних правових завдань практичного характеру, запропонованих на семінарських заняттях, та в інших складних правових ситуаціях.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу положень загальнотеоретичної юриспруденції.

Знання та розуміння предметної області вивчення верховенства права та проблем його реалізації та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними загальнотеоретичними правовими знаннями.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права в контексті вивчення верховенства права та проблем його реалізації, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Здатність до критичного та системного аналізу складних правових явищ на загальнотеоретичному рівні і застосування набутих знань у професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	081 Право	1	вибірковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Історія та теорія верховенства права

Тема 1. Становлення ідеї верховенства права	-	2	10
Тема 2. Формування та розвиток доктрини верховенства	2	2	6

права та споріднених правових доктрин правових систем сучасності			
Тема 3. Сутність та основні вимоги (складові) принципу верховенства права	2	4	8
Тема 4. Принцип верховенства права в міжнародному та європейському праві	-	2	8
Модуль II. Основні вимоги принципу верховенства права та проблеми їх реалізації			
Тема 5. Верховенство Конституції у правовій системі як визначальна юридична вимога (складова) верховенства права	2	2	6
Тема 6. Принцип правової визначеності	2	2	6
Тема 7. Принципи пропорційності, правової безпеки та захисту довіри	2	2	8
Тема 8. Гарантії забезпечення принципу верховенства права	2	2	8
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол № 5 від 28 лютого 2017 р.) – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2020/01/Положення-про-критерії-оцінювання-студентів-у-ННІОІ.pdf</i>		
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами одної письмової модульної контрольної роботи.</p> <p>На контрольну роботу виносяться два описові завдання, які передбачають написання розгорнутої відповіді на питання та оцінюються по 18 балів кожне, одне описове питання, яке передбачає конкретну відповідь з огляду на відведений час виконання роботи і оцінюються 12 балів, одне питання, яке передбачає виконання тестового завдання закритого типу і оцінюється 2 бали. Максимальний бал за контрольну становить 50 балів.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали/.</u></p>		
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника		

Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – залік. Залік проводиться у формі виконання письмової роботи. На залік виносяться два описові завдання, які передбачають написання розгорнутої відповіді на питання та оцінюються по 35 балів кожне, одне описове питання, яке передбачає конкретну відповідь з огляду на відведений час виконання роботи і оцінюються 25 балів, одне питання, яке передбачає виконання тестового завдання закритого типу і оцінюється 5 балів. Максимальний бал за залік становить 100 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: трьох обов'язкових письмових контрольних робіт, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в методичних вказівках для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань (за вибором студента) – *Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри <https://kttidip.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали/>.*

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника).

8. Рекомендована література

1. Аллан Т.Р.С. Конституційна справедливість. Ліберальна теорія верховенства права. К.: Кисво-Могилян. акад., 2008. 385 с.
2. Антологія лібералізму. Політико-правові вчення та верховенство права. Упор.: С.Головатий, М.Козюбра, О.Сироїд. К.: «Книги для бізнесу», 2008. 992 с.
3. Головатий С. Верховенство права: Монографія: У 3-х кн. К.: Вид-во «Фенікс», 2006. 1747 с.
4. Загальна теорія держави і права: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2010. 583 с.

5. Загальна теорія права: Підручник. За заг. ред. М.І.Козюбри. К.: Ваіте, 2016. 392 с.

6. Козюбра М.І. Верховенство права - основоположний принцип правової і політичної системи України. В кн.: Правова система України: історія, стан та перспективи. Харків, 2008. с.148-173.

7. Таманага Б. Верховенство права: історія, політика, теорія. Перекл. з англ. А.Іщенко. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. 208 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в методичних вказівках:

1. Андріюк В.В. Верховенство права та проблеми його реалізації: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2018.

2. Андріюк В.В. Верховенство права та проблеми його реалізації: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2018.

<https://kttidip.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали/>.

Викладач _____ доц. В. В. Андріюк